

PLA DOCENT

Curs : 3er
Especialitat: Direcció i dramaturgia
Codi de l'assignatura: 553002
Assignatura (nom): Estructures i procediments del drama contemporani
Tipus d'assignatura: Optativa
Crèdits ECTS de l'assignatura: 4 ECTS
Hores totals de l'assignatura: 100 (60 de presencials i 40 de treball autònom)
Impartició: semestral
Descriptor: Definició del drama contemporani. Estructures i procediments. La «necessitat» dialèctica d'una forma. Crisi dels components essencials del drama: la història, l'acció, el conflicte, el subjecte i el diàleg. Fragmentació: collage i muntatge. La pulsio rapsòdica del drama contemporani. El protagonisme del relat. Les possibilitats d'un nou treball de perspectiva. El retrobament amb el «real». La crisi de la representació. La construcció d'un nou receptor implícit. "Recursos d'escriptura" (tècniques concretes de composició) i "procediments d'escriptura" (opcions a l'hora d'encarar un procés d'escriptura).
Requisits: Introducció a la dramaturgia
Observacions: --

COMPETÈNCIES QUE S'ADQUIRIRAN EN CURSAR L' ASSIGNATURA:

Competències generals (transversals):

1. Organitzar i planificar el treball de forma eficient i motivant.
2. Recollir informació significativa, analitzar-la, sintetitzar-la i gestionar-la adequadament.
3. Solucionar problemes i prendre decisions que responguin als objectius del treball que es realitza.
4. Realitzar l'autocrítica de la pròpia activitat professional i interpersonal.
5. Desenvolupar idees i arguments de forma raonada i crítica.
6. Dominar la metodologia de la investigació per generar projectes, idees i solucions viables.
7. Treballar de forma autònoma i valorar la importància de la iniciativa i l'esperit emprenedor en l'exercici professional.

Competències específiques:

1. Investigar per concebre i fonamentar el procés creatiu personal, tant pel que fa a la metodologia de treball com a la renovació estètica.
2. Concebre propostes escèniques que fonamenten l'espectacle, generant i actualitzant conceptes, textos i imatges, i valorant les seves propietats representatives i la seva qualitat estètica.

RESULTATS DE L'APRENENTATGE:

Coneixements:

- Conèixer i comprendre el tema i les articulacions formals de la dramaturgia textual contemporània.
- Conèixer els procediments i les estratègies (tècniques) propis d'aquesta dramaturgia.

Habilitats, procediments o destreses:

- Capacitat per definir i per executar l'activitat pròpia d'un dramaturg.
- Dominar la conceptualització dels diversos elements que conformen la composició dramàtica contemporània en contextos de creació i recerca.
- Capacitat per detectar, analitzar i articular estructures, jerarquies i procediments propis de la dramàtica contemporània.

Actituds:

- Tenir una actitud positiva sobre qualsevol procés creatiu.
- Tenir la capacitat d'aprendre dels errors.
- Ser exigent amb un mateix per tal de desenvolupar les capacitats adquirides.

CONTINGUTS FORMATIUS (TEMARI):

Continguts (que es desenvolupen de manera teòrica i pràctica):

- La idea de contemporaneïtat.
- Drama absolut, drama modern, drama contemporani. Drama contemporani, drama postmodern?
- Teatre postdramàtic i rapsòdia. Partitura i material.
- Crisi de la història (faula). Crisi de l'acció. El debat sobre la identitat, dissolució del subjecte, crisi del personatge. Crisi del diàleg. Crisi de la representació.
- Fragmentació i heterogeneïtat: collage i muntatge.
- Subjecte èpic i relat.
- El treball de perspectiva en el drama contemporani.
- La "reconquesta del real" en el drama contemporani.
- Els espais: espais antropològics (amb funció simbòlica), no espais, espais heterotòpics i espais abocador.
- La necessitat d'una nova forma. Dialèctica forma i contingut. (Recursos de composició, disseny del receptor implícit).
- Com encarar un procés d'escriptura contemporani? (Procediments o vies).

METODOLOGIA I ORGANITZACIÓ GENERAL DE L'ASSIGNATURA:

A. Treball presencial (60% del Total. 60 hores.)

Classe magistral

- El professor explica els conceptes bàsics i els procediments necessaris per a la part pràctica de l'assignatura.

Seminari o Taller

- Realització a classe d'exercicis que exemplifiquin els conceptes explicats pel professor, proposats en funció de la dinàmica de l'aprenentatge.
- Exposició a classe i anàlisi dels resultats dels exercicis executats per l'alumne (dins i fora de classe). Posada en comú dels resultats de cada aspecte estudiat i experimentat. Espai per l'autocorrecció i nova exposició de resultats.

Tutoria

- Seguiment de valoració i reflexió sobre els exercicis realitzats. Propostes de millora o d'ampliació.

B. Treball autònom de l'alumne. (40% del Total. 40 hores)

- L'alumne desenvolupa la seva capacitat d'autoaprenentatge. Llegeix i analitza textos i materials teòrics.
- L'alumne realitza, acaba o millora els exercicis.

Avaluació (Criteris, estratègies o activitats i ponderació):

• Lliurament de tots els exercicis	40 %
• Assistència i participació	30 %
• Millora i correcció dels exercicis	30 %

La qualificació d'aprobat o superior comporta aprovar cada criteri d'avaluació per separat.

BIBLIOGRAFIA, FONTS I RECURSOS DE DOCUMENTACIÓ:

Bàsics:

AGAMBEN, Giorgio. *Què vol dir ser contemporani?*, Barcelona: Arcàdia, 2008. [Clica aquí](#)

BATLLE, Carles: *El drama intempestiu (Per una escriptura dramàtica contemporània)*, Barcelona, Institut del Teatre/ Angle editorial. [Clica aquí](#). En castellà a Mèxic, Paso de Gato, 2021. En francès a París, Circé, 2025 (en premsa).

BARKER, Howard. *Arguments for a theatre*, NewYork, University Press, 1997 [1989].

CARNEVALI, Davide: *Forma dramática y representación del mundo*, México, Paso de Gato / Institut del Teatre, 2017. [Clica aquí](#)

DANAN, Joseph: *¿Qué es la dramaturgia? y otros ensayos*, México, Consejo Nacional para la cultura y las artes, Paso de Gato, 2012. (secció "Nuevas dramaturgias", que inclou "Escritura dramática y performance", "El teatro en la era de la interconexión generalizada" y "Lo que cambió").

LEHMANN, Hans-Thies. *El teatro postdramático*, Murcia, CENDEAC, [1999] 2013.

PAVIS, Patrice: *Diccionario de la performance y del teatro contemporáneo*, México, Paso de Gato, [2014] 2016.

SARRAZAC, Jean-Pierre: «La reprise. Réponse au postdramatique» (ps.7-20). A: *Études Théâtrales. La réinvention du drame sous l'influence de la scène*, núm. 38-39. 2007.

SARRAZAC, Jean-Pierre: *Lèxic del drama modern i contemporani*, Barcelona, Institut del Teatre, 2008. [Clica aquí](#)

SZONDI, Peter: *Teoría del drama modern (1880-1950)*, Barcelona: Institut del Teatre, 1988. [Clica aquí](#)

Complementaris:

ABIRACHED, Robert: *La crisis del personaje dramático*, [1978] 1994.

ARENDT, Hannah: *Sobre la violencia*, Madrid, Alianza editorial, [1969] 2005.

ANDERSON, Perry: *Los orígenes de la postmodernidad*, Barcelona, Anagrama, [1998] 2000.

AUGÉ, Marc: *Los no lugares. Espacios del anonimato*, Barcelona, Gedisa, [1992] 2008.

BADIOU, Alain: *Elogio del teatro*, Madrid, Continta Me Tienes, 2016.

BARKER, Howard: *Arguments for a theatre*, Manchester University Press, 1989 (reedicions 1993, 1997).

BATLLE, Carles: «"Qué queremos en cada momento que el receptor este pensando o sintiendo." El receptor implícit al cor de la teoria dramaturgica de José Sanchis Sinisterra», *Pausa*, núm.45, 2023. [Clica aquí](#)

BAUDILLARD, Jean: *La ilusión del fin*, Barcelona: Anagrama, [1992] 1993.

Id.: *El complot del arte. Ilusión y desilusión estéticas*, Buenos Aires-Madrid, Amorrortu editores, [1997-2005] 2007.

BAUMAN, Zygmunt: "Turistas y vagabundos", dins *La globalización: consecuencias humanas*, Buenos Aires, FCE, [1996] 1999, ps.103-133. [Clica aquí](#)

Id.: *Tiempos líquidos. Vivir en una época de incertidumbre*, Barcelona, Tusquets, 2007.

Id.: *Desconeguts a la porta de casa*, Barcelona, Arcàdia, 2015.

BENJAMIN, Walter: *Tesis de filosofía de la historia*, Madrid, Taurus, 1973.

CHAUDURI, Una: *Staging Place. A Geography of Modern Drama*, Ann Arbor, The University of Michigan Press, 1997.

DANAN, Joseph: *Entre Théâtre et performance: la question du texte*. Arles, Actes Sud-Papiers, 2013.

Id.: "És necessària la ficció?", dins *Drama contemporani: renaixença o extinció/Drame contemporani: renaissance ou extinction?*, Barcelona/París/Lleida, Punctum/Institut del Teatre/UPF/Université Paris-Sorbonne, 2016, ps.29-44 (en francès, ps.287-302). [Clica Aquí](#)

Id.: *Absence et présence du texte théâtral*, Paris, Actes Sud-Papiers, 2018.

DIDI-HUBERMAN, Georges: *Supervivencia de las luciérnagas*, Madrid, Abada Editores, [2009] 2012.

DIVERSOS: *I Simposi Internacional sobre Teatre Català Contemporani*, Barcelona, Institut del Teatre, 2005.

DIVERSOS: "La réinvention du drame (sous l'influence de la scène)", *Études Théâtrales*, núm.38-39, 2007.

DIVERSOS: *Repensar la dramaturgia. Errancia y transformación*, Murcia, CENDEAC, 2010, p.263-285. [Aquí](#).

DIVERSOS: "Usages du document. Les écritures théâtrales entre réel et fiction", *Études Théâtrales*, núm.50, 2011.

EIERMANN, André: "Teatro postespectacular. La alteridad de la representación y la disolución de las fronteras entre las artes", *Telón de fondo*, Buenos Aires, Any VIII, 2012, núm.16, desembre, ps.1-24.

FÉRAL, Josette: *Teoría y práctica: más allá de las fronteras*, Buenos Aires, Galerna, 2004.

Id.: *Pratiques performatives. Body Remix*, Rennes, Presses de l'Université de Rennes, 2012.

FISCHSER-LICHTE, Erika: *Estética de lo performativo*, Madrid, Abada Editores, [2004] 2011.

FOUCAULT, Michel: "De los espacios otros", conferencia dictada en el Cercle des Études Architecturales el 14 de març de 1967, *Architecture, Mouvement, Continuité*, núm.5, octubre 1984. [Aquí](#)

GARCÉS, Marina: «La honestidad con lo real», dins Álvaro de los Ángeles (ed.): *El arte en cuestión*, València, Sala Parpalló, 2011. [Aquí](#)

Id.: « Carta als meus estudiants de filosofia », 2012. [Aquí](#).

Id.: *Filosofía inacabada*, Barcelona, Galaxia Gutenberg, 2015.

Id.: *Nova il·lustració radical*, Barcelona, Anagrama, 2017.

LEHMANN, Hans-Thies: «Algunas notas sobre el teatro posdramático, una década después». A: *Repensar la dramaturgia. Errancia y transformación*. (ps. 311-352), Murcia, CENDEAC, 2010. [Aquí](#).

Id.: *El teatro posdramático*, Murcia, CENDEAC, 2013.

LIPOVESTKY, Gilles: *La era del vacío: ensayos sobre el individualismo contemporáneo*, Barcelona, Anagrama, [1983] 2003.

LÓPEZ ANTUÑANO, José Gabriel: *La escena del siglo XXI*, Madrid, ADE, 2016 i vol II., 2025.

LOTZ, Wolfran: "Discurs sobre el teatre impossible", Barcelona, *Pausa*, núm.39, 2017. [Clica aquí](#)

MINGUET, Joan Maria: *Per acabar amb el consens de l'engany (quan l'espectador ha de prendre mal!)*, Barcelona, PUNCTUM/MUET, 2020.

MONTFORT, Anne: "Après le postdramatique: narration et fiction entre écriture de plateau et théâtre néo-dramatique", *Trajectoires*, núm.3, 2009. [Clica aquí](#)

RANCIÈRE, Jacques: *El espectador emancipado*, Pontevedra, Ellago Edicions, 2010. [Clica aquí](#) També, en català, a Diversos (Ana Buitrago, (ed.)): *Arquitecturas de la mirada* (Cuerpo de Letra), Barcelona, Mercat de les Flors / Institut del Teatre/ Centro Coreográfico Galego/ Universidad de Alcalá, Editorial Polígrafa, 2009, ps.189-208.

RICOEUR, Paul: «La identidad narrativa» (p.215-230). A: *Historia y narratividad*. Barcelona, Paidós, 1999, ps.215-230.

Id.: *La memoria, la historia, el olvido*, Buenos Aires, Editorial Trotta, 2004 (2010).

RYNGAERT, Jean-Pierre; SERMON, Julie: *Le Personnage théâtral contemporain: décomposition, recomposition*, París, Éditions Théâtrales, 2006.

SÁNCHEZ, José Antonio: *Prácticas de lo real en la escena contemporánea*, México, Toma, Ediciones y Producciones Escénicas y Cinematográficas / Paso de Gato, 2007 (2012).

Id.: "Dramaturgias en el campo expandido", dins Diversos: *Repensar la dramaturgia. Errancia y transformación*, Murcia, CENDEAC, 2010, p.19-58. [Aquí](#).

Id.: "Para una lectura *postteatral* de Teatro posdramático", dins Hans-Thies Lehmann: *Teatro posdramático*, Murcia, CENDEAC, 2013, p.17-25.

SANCHIS SINISTERRA, José: *La escena sin límites*, Guadalajara, Ñaque, 2002.

Id.: "Contar y/o no contar", dins Carles Batlle: *Tentación*, Madrid, SGAE, 2005, ps.7-11.

Id.: "Tareas de innovación dramática para el siglo XXI", dins *Drama contemporani: renaixença o extinció / Drame contemporain: renaissance ou extinction?*, Barcelona/ París/ Lleida, Punctum/ Institut del Teatre/ UPF/ Université Paris-Sorbonne, 2016, ps.67-81, (en francès, ps. 325-339). [Aquí](#)

Id.: *Prohibido escribir obras maestras*, Ciudad Real, Institut del Teatre / Ñaque, 2017. També "Por una dramaturgia de la recepción", dins *La escena sin límites*, Guadalajara, Ñaque, 2002. [Clica aquí](#)

SARRAZAC, Jean- Pierre: *Théâtres intimes*. Arles: Actes Sud, 1989.

Id.: "La reprise. Réponse au postdramatique", *Études théâtrales*, núm.38-39, 2007, ps.7-20.

Id.: *Juego de sueños y otros rodeos: alternativas a la fábula en la dramaturgia*, México, Toma, 2011.

Id.: *Poétique du drama moderne. De Henrik Ibsen à Bernard-Marie Koltès*, Paris, Seuil, 2012.

SAUERTEIG, Thomas (ed.): *Nou(s) realisme(s)*, Barcelona, Institut del Teatre / Angle Editorial, 2022.

SCHIMMELPFENNIG, Roland: "Què té de particular escriure per al teatre a Alemanya?", Barcelona, *Pausa*, 2005, núm.22. [Aquí](#)

Id.: *Sí y no: Conferencias sobre dramática*, Theater der Zeit, 2015.

Id. : « Roland Schimmelpfennig o la reivindicació de la ficció » (conversa amb Carles Batlle), Barcelona, *Pausa*, 2017, núm.39. [Aquí](#).

Id. : « Con Roland Schimmelpfennig: El viaje no ha hecho más que empezar » (conversa amb Eva Redondo i Albert Tola), Madrid, *Primer Acto*, 2018, núm.355, II.

SCHMUTZ, Christina : « André Eiermann, el teatro postespectacular », Barcelona, *Pausa*, núm.38, 2016. [Clica aquí](#)

SLOTERDIJK, Peter [2011]: *Estrès i llibertat*, Barcelona, Arcàdia, 2016.

STEGEMANN, Bernd : *Lob des Realismus*, Berlin, Theatre der Zeit, 2015.

STEGEMANN, Bernd i GRONEMEYER, Nicole (ed.) : *Los des Realismus. Die Debatte*, Berlin, Theater der Zeit, 2017.

STEINER, George: *Deu raons (possibles) de la tristesa del pensament*, Barcelona, Arcàdia, 2006.

Id: *Nostalgia del absoluto*, Madrid: Ediciones Siruela, [1974] 2001.

Id.: *La idea de Europa*, Madrid, Ediciones Siruela, 2005.

ŽIŽEK, Slavoj: *Bienvenidos al desierto de lo real*, Madrid: Akal, 2005 (2008).

-Id.: *Sobre la violencia*, Barcelona, Austral, 2009.